

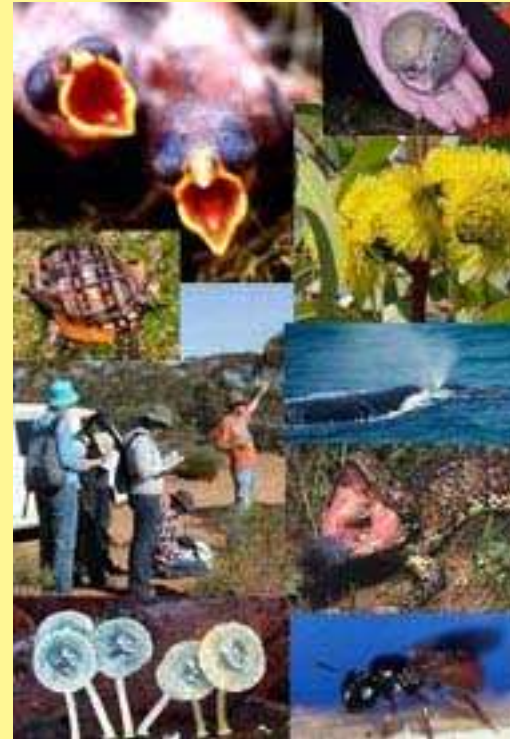
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Κατάσταση και πολιτικές προστασίας

Ορισμοί:

- Η Βιοποικιλότητα είναι η ποικιλία του έμβριου κόσμου: τα διαφορετικά φυτά, ζώα και μικροοργανισμοί, τα γονίδιά τους και τα οικοσυστήματα των οποίων αποτελούν μέρος
- Βιοποικιλότητα μιας περιοχής είναι το σύνολο των γονιδίων, των ειδών και των οικοσυστημάτων σε αυτή την περιοχή

Rio de Janeiro 1992

- ◉ Η Διάσκεψη Κορυφής που έγινε στο Ρίο όρισε τη βιοποικιλότητα ως την παραλλακτικότητα των οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων, θαλάσσιων και υδάτινων οικοσυστημάτων, και των οικολογικών συμπλεγμάτων των οποίων είναι μέρος.

- ◎ 14 εκατ. είδη στη Γη (UNEP)
- ◎ 1,75 εκατ. είδη αναγνωρισμένα & ταξινομημένα
- ◎ Αρκετά «νέα» είδη ταξινομούνται κάθε χρόνο (13.000 περίπου)
- ◎ Έχουν χαθεί τουλάχιστον 726 είδη ζώων & 90 είδη φυτών από το 1600
- ◎ Απειλούνται με εξαφάνιση το 24% των θηλαστικών και το 12% των πουλιών

- ◎ Και εκτιμάται... ότι συνεχίζουμε να χάνουμε από 20 έως 200 είδη την ημέρα

Η Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα

- ◉ Υπογράφηκε το 1993 από περισσότερες από 175 χώρες
- ◉ Ορίζει «την προστασία των οικοσυστημάτων και τους φυσικούς οικοτόπους, καθώς και τη διατήρηση βιώσιμων πληθυσμών ειδών στο φυσικό τους περιβάλλον» ως μια από τις υποχρεωτικές δεσμεύσεις των χωρών που υπέγραψαν τη Σύμβαση.
- ◉ Δημιούργησε μια πολιτική αναγκαιότητα να προσδιορίσουμε τοπικά τα οικοσυστήματα και να τα διαφοροποιήσουμε, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

- Το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης (2000) αποτελεί συμπληρωματική συμφωνία της Διάσκεψης Κορυφής για τη Βιοποικιλότητα και έχει σκοπό να προστατέψει τη Βιοποικιλότητα από τις εν δυνάμει απειλές των ΓΤΟ.
- Εφαρμόζει διαδικασία διασφάλισης ότι οι χώρες διαθέτουν τις κατάλληλες πληροφορίες για να λάβουν αποφάσεις που αφορούν στην εισαγωγή ΓΤΟ στην επικράτειά τους
- Λειτουργεί με την αρχή της πρόληψης και προάγει την ανταλλαγή πληροφοριών ΓΤΟ για να βοηθήσει στη εφαρμογή του Πρωτοκόλλου
- Επικυρώθηκε από 129 χώρες (Νοέμβριος 2005) – Συμπεριλαμβανομένων όλων των χωρών της Ε.Ε.

CITES

- **Convention on International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora – Συνθήκη για το Διεθνές Εμπόριο Απειλούμενων Ειδών Πανίδας και Χλωρίδας (Washington 1973)**

- ⦿ Το **CITES** ισχύει από το 1975 και εφαρμόζει σύστημα αδειών και πιστοποίησης για τον έλεγχο και την απαγόρευση εμπορίου των απειλούμενων ειδών της άγριας ζωής

EXPORTACION
 REEXPORTACION
 IMPORTACION

PERMISO ORIGINAL N° 0003927
 2. Válido hasta el 3 de abril de 2003

3. Destinatario (nombre y dirección, país):
 C. SCHNEIDER SA.
 SUCCURSALE DI CHIASSO
 VIA LAVIZZARI 6
 6830 CHIASSO CH

4. Titular (nombre y dirección, país):
 Sociedad de Surire
 Azabache 2255, Arica
 Chile

5. Condiciones especiales
 Para animales vivos: Este permiso es válido sólo si las condiciones de transporte se ajustan a las directrices Cites sobre el transporte de animales vivos o, en caso del transporte aéreo, a la reglamentación de la IATA sobre el transporte de animales vivos.

6. Nombre, dirección, sello/título nacional y país de la Autoridad Administrativa:
REPUBLICA DE CHILE
MINISTERIO DE AGRICULTURA
 SERVICIO AGRICOLA Y GANADERO
 DIRECCION LEGISLATIVA
 AVENIDA GENERAL BULNES N° 140
 CASILLA 4088 - SANTIAGO - CHILE

7.8. NOMBRE COMÚN Y NOMBRE CIENTÍFICO (género y especie)
A Vicuña *Vicugna vicugna*

9. Descripción parte o derivado, marcas o número de identificación (edad/sexo si vivo)
Pelo fino

10. Apéndice N° y procedencia
II U

11. Cantidad, número de especímenes y/o peso neto (kg.)
04 gr.

12. País en el cual especímenes fueron capturados o recolectados en la naturaleza, nacidos y criados en cautividad o reproducidos artificialmente.

13. ESTE PERMISO ES EMITIDO POR LA AUTORIDAD SIGUIENTE:
 JORGE DONCHA SANJEAZA
 DIRECTOR (C) SAA REGION TARIAPAC
 ARICA - CHILE
 3 de marzo de 2003
 Lugar Fecha Firma

14. APROBACION DE LA EXPORTACION:
 Ver item 7

A	04 gr.
B	
C	
D	

15. Conocimiento de embarque/carta de porte aéreo:
 *AEROPUERTO CHACALLUTA 4 MARZO 2003
 Puerto de exportación Fecha Firma Sello y cargo oficiales

20. Jan. 2005 14:22

PERMIT No. 0003927
ORIGINAL
 2. Validated 18-07-2005

CONFIDENTIAL

3. Exporter (name and address)
Confidential

4. Consigner (name, address and marks)

5. Species/Species
Bulgaria

6. Name, address, registration number and country of the importer/consignee:
Department of Environmental Affairs and Tourism
Private Bag 447
PRETORIA
0001
SOUTH AFRICA

7.8. SCIENTIFIC NAME (genus and species) AND COMMON NAME OF ANIMAL OR PLANT
Hoodia gordonii
APOCYNACEAE - GUANO

9. Description part or derivative, marks or number of identification (age/sex if alive)
Capsules Dietary Supplement

10. Appendix No. and country of origin
II W

11. Quantity, number of specimens and/or net weight (kg.)
N/A

12. Country of origin
A

13. Country of last re-export
B

14. Country of last re-export
C

15. Country of last re-export
D

16. Country in which the specimens were taken from the wild, land in captivity or artificially propagated (only in case of Appendix II)
2 KING: SAC

17. THIS PERMIT ISSUED BY:
Cape Town 19/01/2005

18. EXPORT ENDORSEMENT

Batch	Quantity

19. No. of Logistics 'Waybill' Number

20. Port of Export Date Signature Official stamp and file

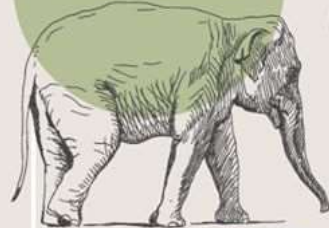
V & R Printing Works (Pty) Ltd (012) 338-7180 (10/98)

PERMIT No.

EL TRÁFICO ILEGAL DE ESPECIES UN PROBLEMA MUNDIAL

EN LOS ÚLTIMOS 15 AÑOS, SE HAN PRODUCIDO 164.000 EPISODIOS DE INCAUTACIONES
EN 120 PAÍSES, UNA MEDIA DE 30 AL DÍA

30.000
ELEFANTES
ASESINADOS CADA AÑO

2.700.000
PANGOLINES
ASESINADOS CADA AÑO
El pangolín es el mamífero
más traficado del mundo.

1.000
RINOCERONTES
ASESINADOS CADA AÑO

CADA AÑO SE
COMERCIALIZAN DE
FORMA ILEGAL CON
440.000
TONELADAS DE
PLANTAS
MEDICINALES

100
TIGRES
ASESINADOS CADA AÑO
En un siglo se ha acabado
con el 97% de la población
de tigres salvajes.

CADA AÑO SE TALAN
1.000
TONELADAS
DE MADERA
EXÓTICA

CADA AÑO SE
COMERCIALIZAN DE
FORMA ILEGAL CON
1.500.000
AVES VIVAS

#STOPTRÁFICOESPECIES

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
PARA LA TRANSICIÓN ECOLÓGICA

Fundación Biodiversidad

Η Βιοποικιλότητα & η Ε.Ε.

- ◉ Η Ευρώπη αποτελεί ενδιαίτημα (σχετικά) λίγων ειδών λόγω
  - Του εύκρατου κλίματος
  - Των επί χιλιετίες ανθρωπογενών αλλαγών στο φυσικό περιβάλλον

Οι πιέσεις στην ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα

- ◉ Η καταστροφή υδροβιότοπων
  - Αλλαγές χρήσεων γης
  - Ρύπανση
  - Αποξήρανση
  - Αναψυχή
  - Δάσωση για εμπορικούς σκοπούς

Γεωργία και βιοποικιλότητα

**Εκσυγχρονισμός
Εκβιομηχάνιση
Εντατικοποίηση**

**Εξειδίκευση της
παραγωγής**

**Απλοποίηση των
οικοτόπων και των
τοπίων**

 διαταραχές
 στρες

Η ποικιλιακή ποικιλομορφία στα αγροικοσυστήματα 1

- ◉ Πηγή προσαρμοστικότητας: συμβάλλει στην ικανότητα αντίστασης σε καταστάσεις σοκ (résilience) των οικοσυστημάτων (δηλαδή, στην ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν τους περιβαλλοντικούς περιορισμούς και τις αλλαγές).
  - Εγγυάται τη διάρκεια (βιωσιμότητα) της παραγωγής, στρατηγική ελαχιστοποίησης των κινδύνων.

Η ποικιλιακή ποικιλομορφία στα αγροικοσυστήματα 2

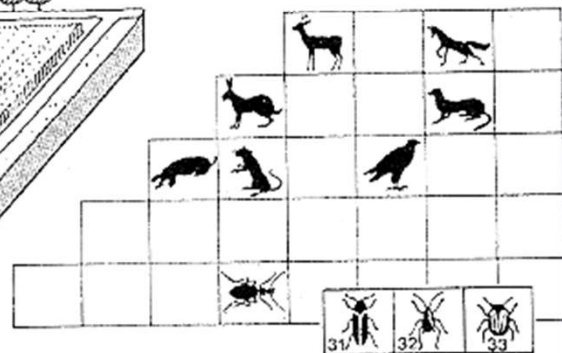
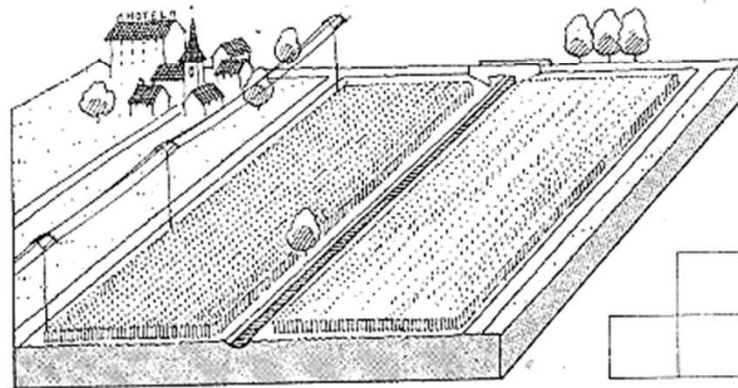
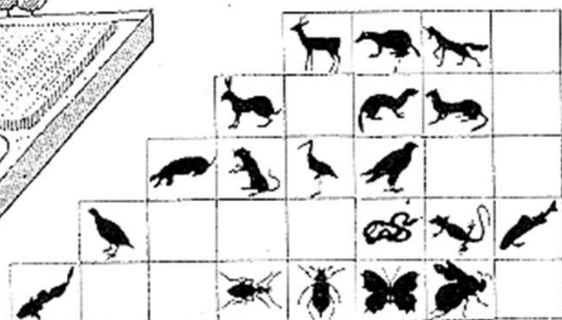
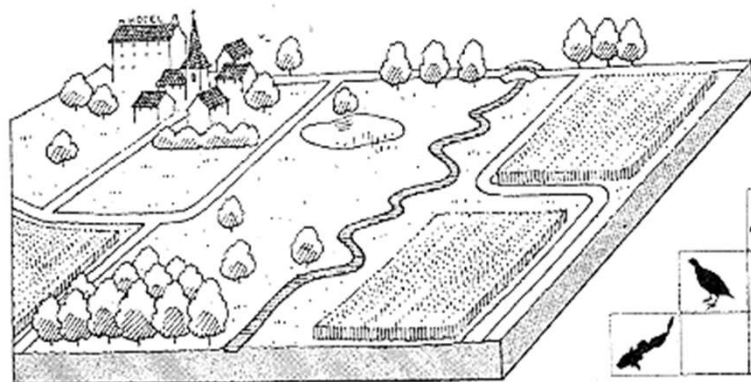
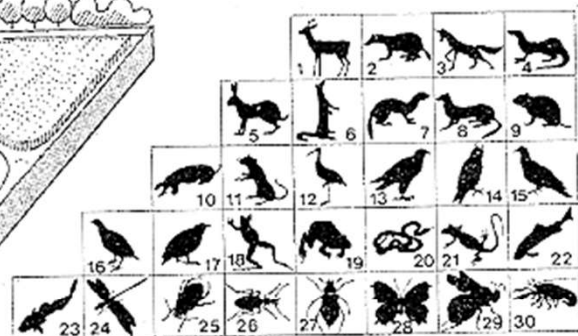
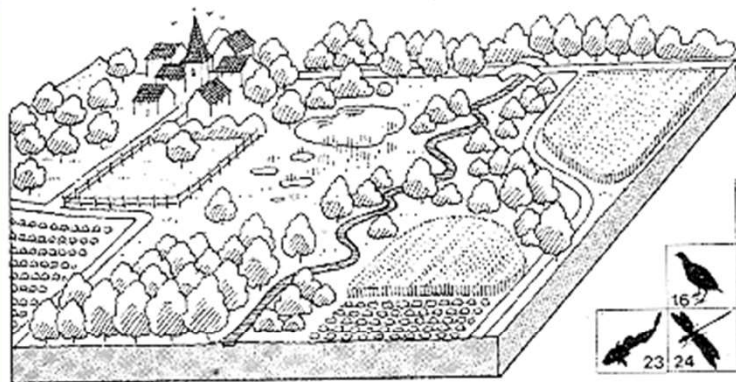
- ◉ Διατήρηση των λειτουργιών του οικοσυστήματος: η ποικιλία οργανισμών βιολογικά διαφορετικών, που υπάρχει στα φυσικά οικοσυστήματα καθώς και στα αγροτικά οικοσυστήματα και η γειτνίασή τους, καλύπτουν απαραίτητες λειτουργίες
  - (κύκλος θρεπτικών στοιχείων,
  - η αποσύνθεση των οργανικών ουσιών,
  - η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων και διαβρωμένων εδαφών,
  - η καταπολέμηση των εχθρών των καλλιεργειών και των ασθενειών τους,
  - η ποιότητα του νερού και
  - η επικονίαση).

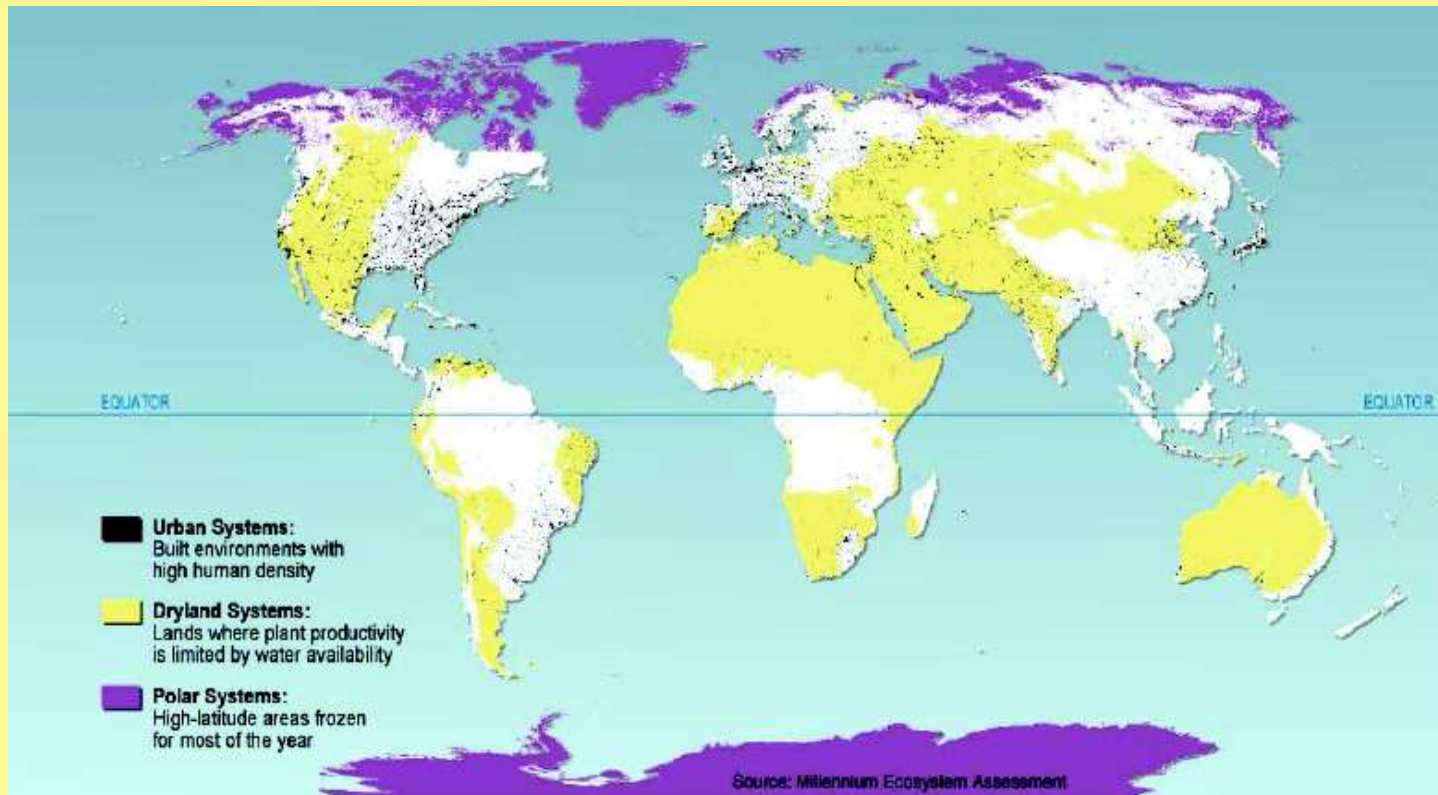
Η ποικιλιακή ποικιλομορφία στα αγροικοσυστήματα 3

- ◉ Ιδιαίτερος σημαντική για τα λιγότερο τεχνητά αγροικοσυστήματα επειδή η διατήρηση αυτών των διαφορετικών ειδών καθώς και η ανάπτυξη και η βελτίωση των λειτουργιών των οικοσυστημάτων μειώνουν τη ανάγκη για εξωτερικές εισροές λόγω της μεγαλύτερης διαθεσιμότητας θρεπτικών στοιχείων, της καλύτερης χρήσης του νερού, της κατάλληλης δομής εδάφους και του φυσικού ελέγχου των βλαβερών οργανισμών.
- ◉ Η ποικιλία αυξάνει τις δυνατότητες βελτίωσης των φυτών, ιδίως την παραγωγικότητά της.

- κατάσταση συναγερμού για τα (ημι) ξηρα οικοσυστήματα.
  - 41% της χερσαίας έκτασης. Οικοσυστήματα πολύ ευαίσθητα και απειλούμενα (αλλαγή οικοτόπων, υπερβόσκηση, υπερεκμετάλλευση, εισαγωγή ειδών εξωτικών, αλλαγή στην προσθήκη του νερού, τις φωτιές και τις κλιματικές αλλαγές).
  - 2 δισεκατομμύρια άτομα ζουν: 35% του παγκόσμιου πληθυσμού, 70 % του πληθυσμού της Αφρικής
- πληθυσμοί σε δύσκολη κατάσταση, το 90% προέρχονται από αναπτυσσόμενες χώρες (χαμηλά εισοδήματα, υψηλή θνησιμότητα).

Ζήτημα		Χρήση - Διαχειριστική Πρακτική - Πίεση
Βιοποικιλότητα	Γενετική	Εξειδίκευση της παραγωγής Εγκατάλειψη παραδοσιακών ποικιλιών και φυλών
	Ειδών	Υπερβολική χρήση βιοκτόνων Εγκατάλειψη περιθωριακών γαιών Εγκατάλειψη με αποτέλεσμα την διείδυση ζιζανίων ετήσιας και πολυετούς ανεπιθύμητης βλάστησης. Υπερβόσκηση Υποβόσκηση Ξενικά είδη, ενεργειακά φυτά, ΓΤΟ

Ζήτημα		Χρήση - Διαχειριστική Πρακτική - Πίεση
<i>Βιοποικιλότητα</i>	Οικοσυστημάτων	Επέκταση καλλιέργειας σε υδροτόπους Μετατροπή λειμώνων και βοσκοτόπων σε καλλιεργούμενη γη. Εγκατάλειψη οριακών γαιών Εγκατάλειψη παραδοσιακών ποικιλιών Επέκταση καλλιεργούμενης γεωργικής γης σε βιοτόπους

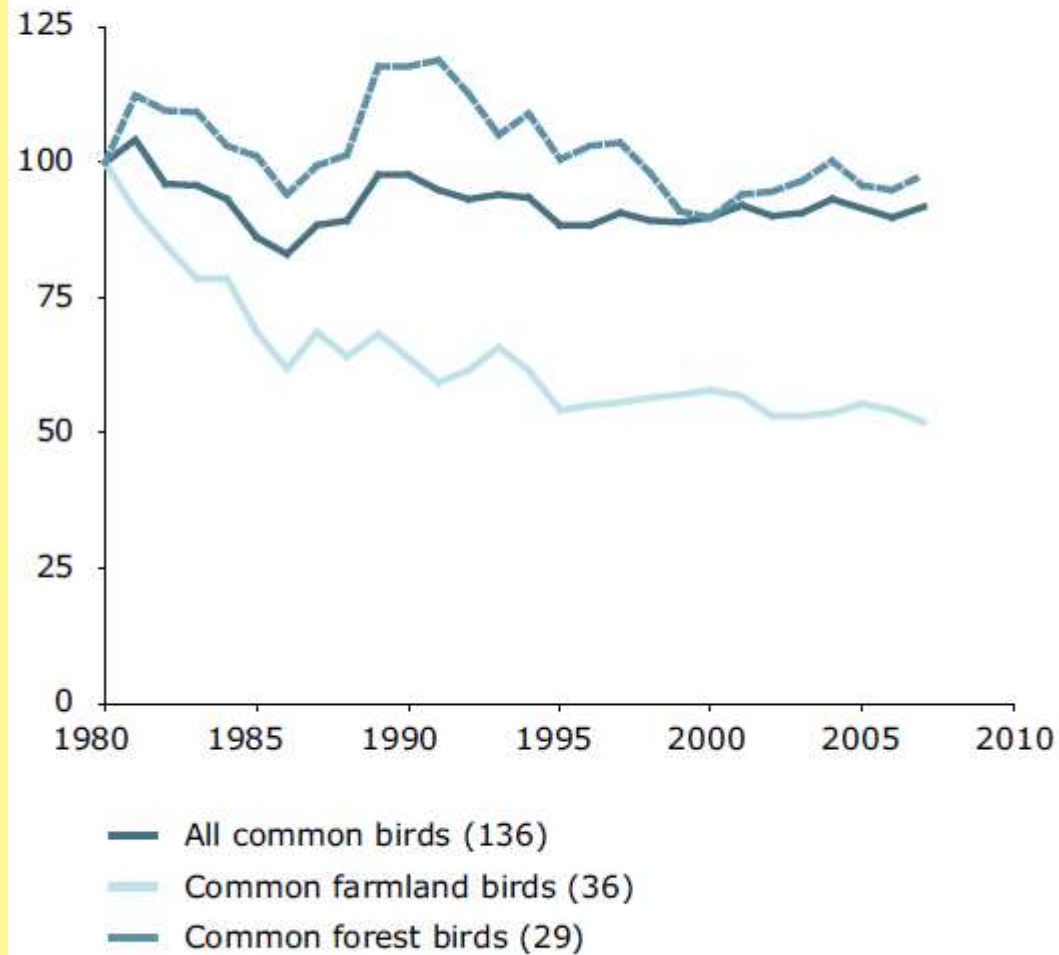
Η υφιστάμενη κατάσταση

- ◉ 38% των ειδών των πτηνών & 45% πεταλούδων απειλούνται
- ◉ 60% των υδροβιότοπων έχουν αφανιστεί στη Βόρεια & Δυτική Ευρώπη
- ◉ 2/3 δέντρων είναι υπό δοκιμασία και οι πυρκαγιές του Νότου είναι μείζον πρόβλημα
- ◉ 90% τροπικών παράκτιων δασών του Ατλαντικού στη Νότια Αμερική έχει αφανιστεί
- ◉ Το διεθνές εμπόριο άγριας ζωής χαρακτηρίζεται ως απειλή για 30,000 είδη.

Figure 1 Trends in European common birds populations

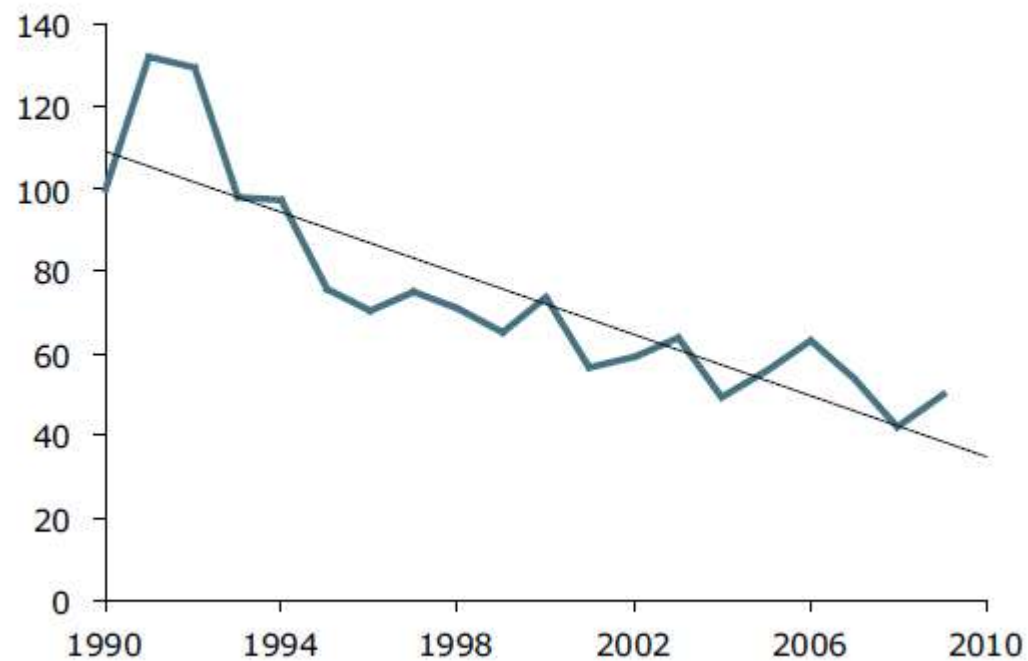
Common birds in Europe — population index (1980 = 100)

Source: EBCC/RSPB/BirdLife International/Statistics Netherlands, 2009.

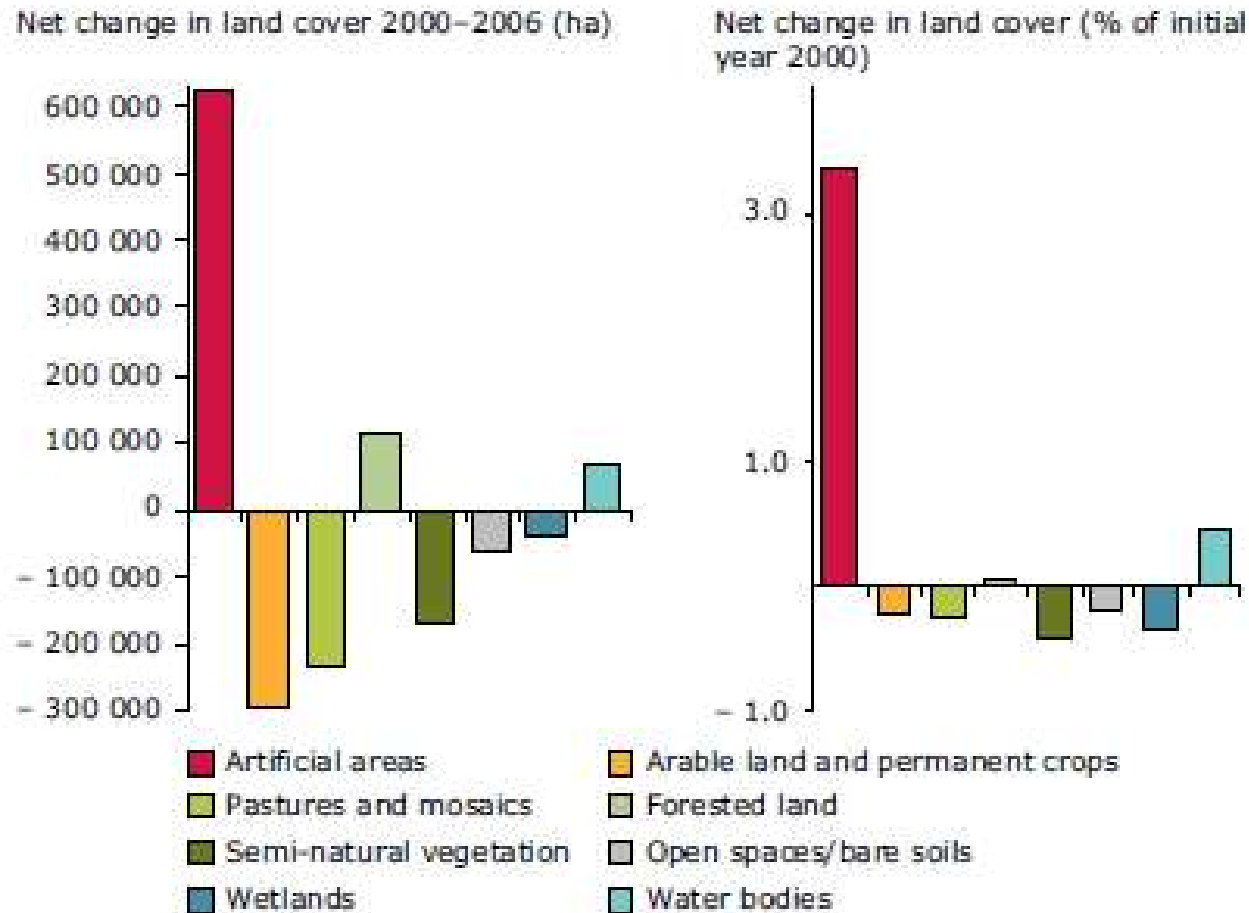
Figure 2 Trends in grassland butterfly populations in Europe

Grassland butterflies — population index (1990 = 100)

Source: De Vlinderstichting/Butterfly Conservation Europe/
Statistics Netherlands, 2010.

Figure 4.4 Net land-cover changes 2000–2006 in Europe – total area (left) and percentage change (right)

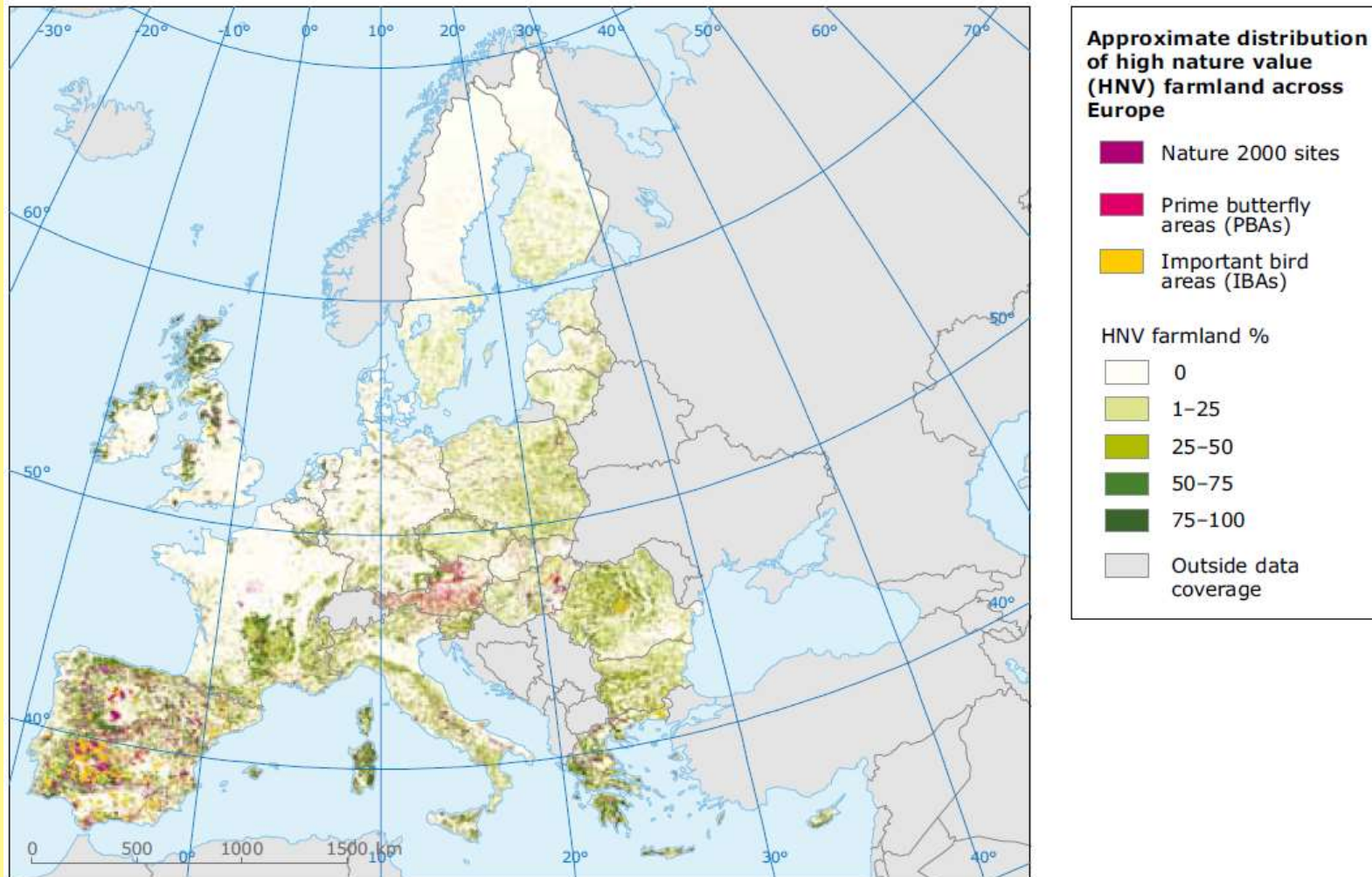

Note: The data presented here cover the 36 European countries in the Corine Land Cover 2006 data set.

Source: EEA/ETC-LUSI, 2010.

Map 1   **Approximate distribution of HNV farmland across Europe**

Source: JRC/EEA, 2008.

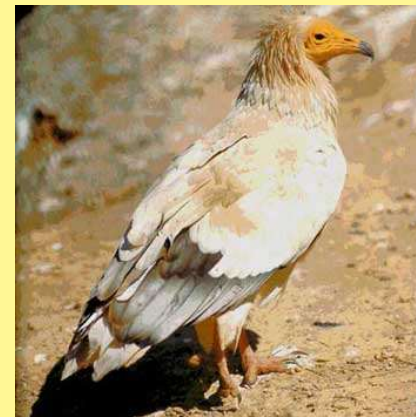
- ◉ Η Διάσκεψη Κορυφής στο Ρίο (1992) δεν αναφέρεται μόνο στην ανάγκη προστασίας της ποικιλίας των ειδών αλλά και της γενετικής τους παραλλακτικότητας
- ◉ Στην Ε.Ε. το ζήτημα της βιοποικιλότητας αναφέρθηκε για πρώτη φορά στο 2ο ΠΔΠ (1977-1981) και η πολιτική της Ε.Ε. κινήθηκε γύρω από 2 βασικούς άξονες
  - Την Οδηγία για την προστασία των άγριων πουλιών (79/409/ΕΟΚ)
  - Την Οδηγία για την προστασία της άγριας ζωής και των φυσικών ενδιαιτημάτων (92/43/ΕΚ)

79/409/ΕΟΚ

- ◉ Αποτελέσματα έρευνας της Επιτροπής έδειξαν μείωση στους αριθμούς και στους πληθυσμούς αποδημητικών πουλιών.
  - Αυξημένη χρήση αγροχημικών
  - Ανεξέλεγκτο κυνήγι
  - Καταστροφή των ενδιαιτημάτων από ρύπανση, εντατικοποίηση γεωργίας / κτηνοτροφίας και επέκταση πόλεων

(c) Mark Piezzi - Supplied to Worldbird.com

Ασπροπάρης (Neophron percnopterus)

- Η 79/409 είχε σκοπό να προωθήσει την προστασία των αποδημητικών πουλιών των οποίων οι διαδρομές περνούν από την Ε.Ε., την προστασία των αυγών, των φωλεών και των ενδιαιτημάτων τους.
- Τα είδη των πουλιών υπό προστασία χωρίστηκαν σε 2 παραρτήματα
  - Παράρτημα Ι, τα ιδιαίτερα ευαίσθητα είδη
  - Παράρτημα ΙΙ, τα έμμεσα απειλούμενα

Για τα είδη του Παρ.Ι τα ΚΜ έπρεπε να λάβουν αυστηρά μέτρα και να ορίσουν Περιοχές Ειδικής Προστασίας (SPAs), ειδικά υδροβιότοπους, εντός των οποίων θα απαγορεύεται το κυνήγι.

- 79/409 Παρ.Ι 74 είδη
- 85/411 Παρ.Ι 144 είδη
- 1996 182

Για τα είδη του Παρ.ΙΙ (συνολικά 72) υπήρχε πρόβλεψη κυνηγιού αλλά με συγκεκριμένους τρόπους (απαγόρευση εκρηκτικών, αυτόματων και ημι-αυτόματων όπλων)

Το πρόβλημα πολιτικής για τη βιοποικιλότητα 1980-1990

- ◉ Δεν υπήρχε κοινή ευρωπαϊκή ταξινόμηση των απειλούμενων ενδιαιτημάτων και το μέγεθος του προβλήματος της βιοποικιλότητας δεν ήταν προσδιορίσιμο
- ◉ Η κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών δεν ήταν ενιαία και ήταν αποτέλεσμα εθνικών και διεθνών νομικών πλαισίων
- ◉ Τα ΚΜ διατηρούσαν τους δικούς τους ορισμούς «προστατευόμενης περιοχής» με αποτέλεσμα μεγάλη ετερογένεια των επιτρεπόμενων ανθρώπινων δραστηριοτήτων στις προστατευόμενες περιοχές

92/43/EK

- Το 1988 έγινε πρόταση Οδηγίας που είχε σκοπό την προστασία φυσικών & ημι-φυσικών ενδιαιτημάτων με τη δημιουργία **δικτύου** προστατευόμενων περιοχών που θα διασφάλιζαν τη διατήρηση των απειλούμενων ειδών και των διαφορετικών ενδιαιτημάτων
- Η Οδηγία 92/43 τέθηκε σε ισχύ το Μάιο του 1992. Στα πλαίσια της Οδηγίας εντοπίστηκαν είδη και τύποι ενδιαιτημάτων ειδικού ενδιαφέροντος για την Κοινότητα
- Μέχρι το 1996 τα Παραρτήματα της Οδηγίας περιείχαν
  - 200 είδη ζώων
  - 434 είδη φυτών
  - 253 είδη ενδιαιτημάτων

Το δίκτυο αυτό ονομάστηκε NATURA 2000

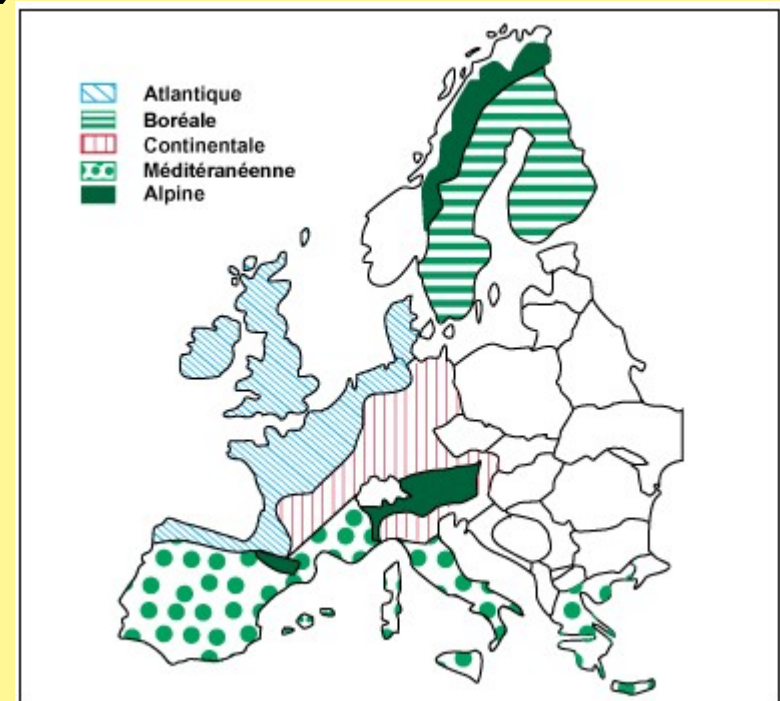
NATURA 2000

- Τα ΚΜ είχαν υποχρέωση μέχρι το 1995 να αξιολογήσουν τις (εντός συνόρων) περιοχές του καταλόγου και να υποβάλλουν στην κοινότητα τον τελικό κατάλογο (συμπεριλαμβανομένων των περιοχών της Οδηγίας για τα πουλιά)

◉ Η Κοινότητα είχε την υποχρέωση να αξιολογήσει τον κατάλογο ως προς

- Τη σχετική (οικολογική) αξία των περιοχών σε εθνικό επίπεδο
- Τη σπουδαιότητα των περιοχών για τις διαδρομές αποδημητικών πτηνών
- Τη γενική αξία των περιοχών όσον αφορά στις βιογεωγραφικές ζώνες της Ε.Ε. (*Βόρεια, Ηπειρωτική, Ατλαντική, Αλπική, Μεσογειακή*)

- ◉ Για την στήριξη της 92/43 σχεδιάστηκε ταμείο για τη φύση (**ACNAT – Actions by The Community for Nature – Δράσεις της Κοινότητας για τη Φύση**) από τον Καν. 3907/91/ΕΟΚ
- ◉ Πρόγραμμα **LIFE** – Οικονομικό Εργαλείο για το Περιβάλλον (1991) σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει το 5ο ΠΔΠ με 400 εκατ. **ECU** (1992-1996)

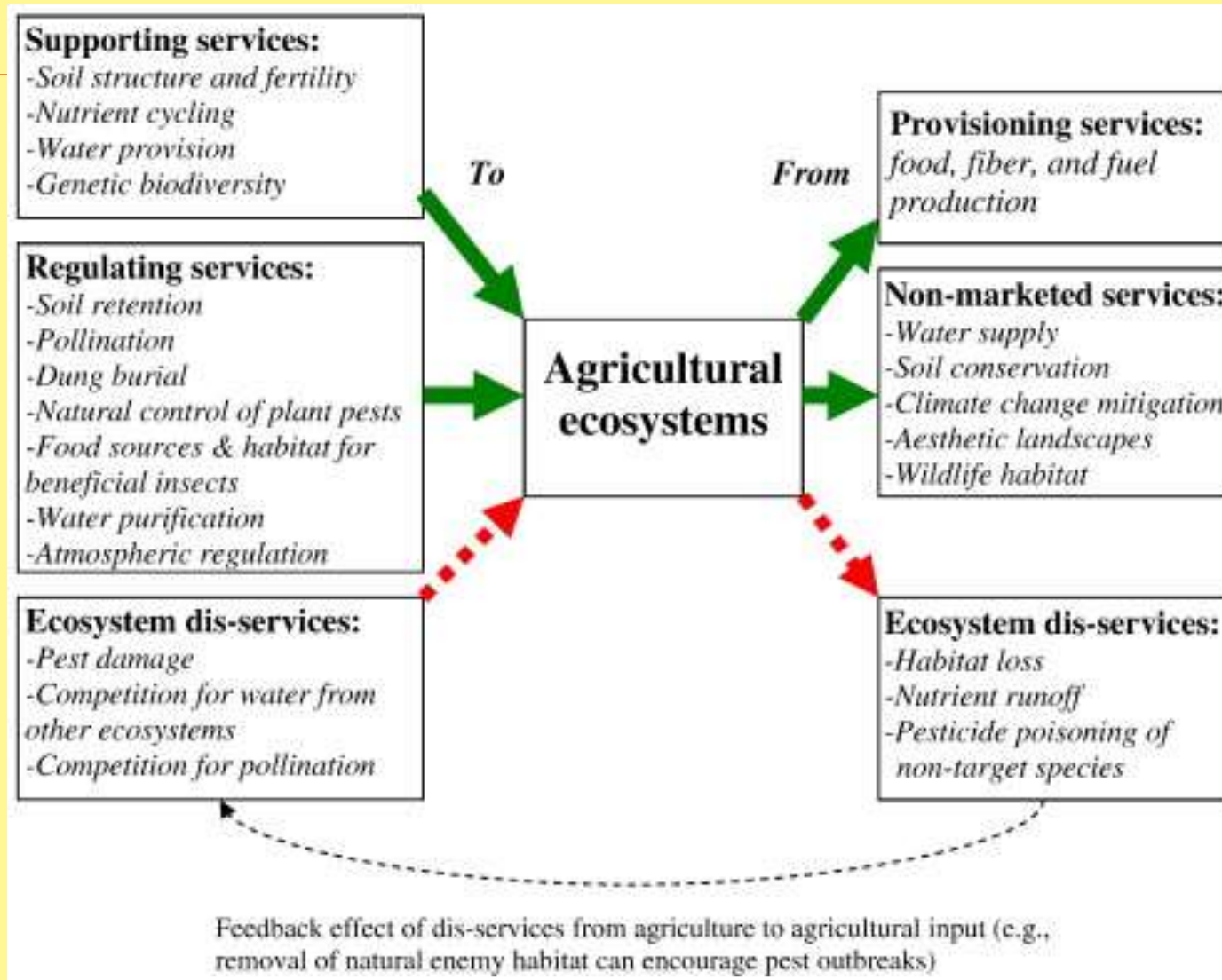

- ◉ Ανανεώθηκε διαδοχικά αρκετές φορές

- ◉ Μετά τη συνδιάσκεψη κορυφής που έγινε στο Ρίο το 1992 (Η Κοινότητα συνυπέγραψε το 1993), το Συμβούλιο Υπουργών αποφάσισε (1995) ότι υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης Κοινής Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα η οποία θα συμπληρώσει τα κενά του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικής και τα σχέδια των ΚΜ.
- ◉ Η πρόταση της Κοινότητας χρησιμοποίησε τις Οδηγίες για τα πουλιά και τους βιότοπους αλλά και την Οδηγία-πλαίσιο για τα νερά για να ενσωματώσει την περιβαλλοντική συνιστώσα της βιοποικιλότητας στις πολιτικές και τα προγράμματα της Ε.Ε. για τη γεωργία / κτηνοτροφία, αλιεία, ενέργεια, μεταφορές, τουρισμός κ.α.

Ecosystem services and dis-services to and from agriculture

Source: (Zhang et al, 2007)

Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα Στρατηγικός στόχος

- Ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των υπηρεσιών οικοσυστήματος έως το 2020, επιδιώκοντας τη μέγιστη δυνατή αποκατάστασή τους και την ενδυνάμωση της συνεισφοράς της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας της παγκόσμιας βιοποικιλότητας

Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα

- ◉ Τόνωση των προσπαθειών για προστασία των ειδών και των ενδιαιτημάτων, (δηλαδή πλήρης εφαρμογή των οδηγιών)
- ◉ διαφύλαξη και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των σχετικών με αυτά υπηρεσιών,
- ◉ ενσωμάτωση των στόχων που αφορούν τη βιοποικιλότητα στις πλέον συναφείς πολιτικές της ΕΕ, και συγκεκριμένα αυτές που αφορούν τους εξής τομείς: (α) γεωργία, (β) δάση
- ◉ διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης αλιευτικών πόρων και επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης ,
- ◉ καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών,
- ◉ μεγαλύτερη συμβολή της ΕΕ στη μείωση του ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (2015)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

ΟΧΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

- Ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των υπηρεσιών οικοσυστήματος έως το 2020, επιδιώκοντας τη μέγιστη δυνατή αποκατάστασή τους και την ενδυνάμωση της συνεισφοράς της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας της παγκόσμιας βιοποικιλότητας
  - Συνεχίστηκαν η απώλεια της βιοποικιλότητας και οι απώλειες των οικοσυστημικών υπηρεσιών
- Σε σχέση με τη γραμμή βάσης του 2010 (ΕΕΑ, 2015)
- Το ίδιο συμβαίνει σε πλανητικό επίπεδο και έχει σημαντικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες
  - Πολλές επιτυχίες σε τοπικό επίπεδο καταδεικνύουν τα θετικά αποτελέσματα της επιτόπιας δράσης.
  - Αυτές όμως θα πρέπει να κλιμακωθούν έτσι ώστε να αναστρέψουν την αρνητική τάση.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (2)

1^{ος} ΣΤΟΧΟΣ

- Τόνωση των προσπάθειών για προστασία των ειδών και των ενδιαιτημάτων
- **Πλήρης εφαρμογή των οδηγιών**

ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

- Η τελευταία διαθέσιμη αναφορά έδειχνε ότι ο αριθμός των ειδών και ενδιαιτημάτων σε ασφαλή/ευνοϊκή ή βελτιωμένη κατάσταση έχει ελαφρώς αυξηθεί.
- Παραταύτα, πολλά ενδιαιτήματα και είδη που βρίσκονταν σε δυσμενή θέση παραμένουν και μερικά χειροτερεύουν.
- Προκλήσεις
  - Συμπλήρωση θαλάσσιου δίκτυου
  - Αποτελεσματική διαχείριση
  - Εξασφάλιση της αναγκαίας χρηματοδότησης

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (3)

2⁰Σ ΣΤΟΧΟΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

- Διαφύλαξη και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των σχετικών με αυτά υπηρεσιών
- Πρόοδος στην διαμόρφωση πολιτικής και δράσεων για τη βελτίωση της υπάρχουσας γνώσης όπως επίσης και δραστηριότητες αποκατάστασης σε κάποια ΚΜ.
- Δεν σταμάτησε η τάση για υποβάθμιση οικοσυστημάτων και οικοσυστημικών υπηρεσιών.
- Χρειάζονται Εθνικά και περιφερειακά σχέδια για να προωθήσουν την αποκατάσταση και τη δημιουργία πράσινων υποδομών
- Ανάγκη προστασίας της βιοποικιλότητας εκτός των περιοχών NATURA.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (4)

3^{ος} ΣΤΟΧΟΣ Α

- Ενσωμάτωση των στόχων που αφορούν τη βιοποικιλότητα στην πολιτική της ΕΕ για τη γεωργία,

ΟΧΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

- Συνεχής υποβάθμιση των ειδών και ενδιαιτημάτων που συνδέονται με τη γεωργία.
- Ανάγκη για ένταση των προσπαθειών.
- Το βάρος στην ΚΑΠ.
- Η αναθεώρηση της ΚΑΠ για το 2014-20 περιλαμβάνει μέτρα και εργαλεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του στόχου,
- Αυτό που απομένει είναι να τα υιοθετήσουν τα ΚΜ σε ικανοποιητικό βαθμό.
- Υπάρχουν ελπιδοφόρα παραδείγματα σε τοπικό επίπεδο.
- Αν επεκταθεί η εφαρμογή τους μπορούμε να αιτιοδοξούμε.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (5)

3^{ος} ΣΤΟΧΟΣ Β

- Αύξηση τη συνεισφοράς της δασοπονίας στη διατήρηση και βελτίωση της βιοποικιλότητας

ΟΧΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

- Αύξηση των δασικών εκτάσεων σε σχέση με τη γραμμή βάσης του 2010
- Η κατάσταση διατήρησης όμως των δασικών ειδών και ενδιαιτημάτων που βρίσκονται υπό την κοινοτική προστασία δεν φαίνεται να βελτιώνεται.
- Περιορισμένη διαθεσιμότητα στοιχείων για δασικές εκτάσεις εκτός του δικτύου.
- Τα δασικά διαχειριστικά σχέδια ή ισοδύναμα εργαλεία πολιτικής έχουν δυνητικά σπουδαίο ρόλο αλλά δεν αξιοποιούνται.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (6)

4⁰Σ ΣΤΟΧΟΣ

- ◉ Διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης αλιευτικών πόρων και επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης

ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

- ◉ Σημαντική πρόοδος για βιώσιμη αλιεία μέσω της αναθεώρησης της ΚΑΛΠ και για καλή περιβαλλοντική κατάσταση δια της Οδηγίας Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική
- ◉ Προωθούνται βελτιώσεις στη διακυβέρνηση των ωκεανών για βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων.
- ◉ Άνισος βαθμός εφαρμογής της πολιτικής έχει σαν αποτέλεσμα να παραμένουν πολλές προκλήσεις.
- ◉ Από τα αξιολογημένα (**Maximum Sustainable Yield**) αλιευτικά αποθέματα μόνο λίγο πάνω από το 50% αλιεύονται με βιώσιμο τρόπο.
- ◉ Πολλαπλές πιέσεις => Θαλάσσια είδη και ενδιαιτήματα συνεχίζουν να υποβαθμίζονται.

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (7)

5^{0Σ} ΣΤΟΧΟΣ

- Καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών

ΣΕ ΚΑΛΗ ΠΟΡΕΙΑ

- Αλλόχθονα χωροκατακτητικά είδη αποτελούν ένα ολοένα αυξανόμενο κίνδυνο για τη βιοποικιλότητα.
- Ο σχετικός κανονισμός το 2015
- Το 2015 ήδη γίνονταν προσπάθειες να καταρτιστεί κατάλογος.
- Το επόμενο κρίσιμο σημείο αφορά στην εφαρμογή του από τα ΚΜ.
- Η επικύρωση της συνθήκης για το νερό του έρματος (σημαντική για τα θαλάσσια εξωτικά είδη) είχε επικυρωθεί μόνο από 7 ΚΜ.

u1

International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments (BWM)

user; 24/11/2019

Η πρόοδος που επιτεύχθηκε (8)

6^{ΟΣ} ΣΤΟΧΟΣ

- Μεγαλύτερη συμβολή της ΕΕ στη μείωση του ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ

- Η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης και έχει σημειώσει πρόοδο στην αύξηση των πόρων που διατίθενται για την βιοποικιλότητα.
- Προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις έμμεσες πιέσεις (π.χ. εμπόριο άγριας ζωής) και να ενσωματώσει τη φροντίδα για τη βιοποικιλότητα στις εμπορικές συμφωνίες.
- Όχι αρκετή πρόοδος στο ζήτημα των επιπτώσεων της κατανάλωσης .
- Με τους ίδιους ρυθμούς ίσως δεν επιτευχθούν οι στόχοι εντός των προθεσμιών.

LIFE Περίοδος 2014-2020

- ◉ 3,4 δισ €.
- ◉ **LIFE** περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων (**environment & resource efficiency**) .
  - Σε 5 θεματικές περιοχές
    - Αέρας
    - Περιβάλλον και υγεία
    - Αποδοτικότητα χρήσης των πόρων
    - Απορρίματα
    - Νερό
- ◉ **LIFE** φύση και βιοποικιλότητα (**nature & biodiversity**)
  - Οδηγία για τα πτηνά
  - Οδηγία για τους οικοτόπους
  - Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα
- ◉ **LIFE** περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση (**environmental governance and information**)
ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά ζητήματα

LIFE Περίοδος 2014-2020

- **LIFE αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (climate change mitigation).**
Καλές πρακτικές, πιλοτικές και επιδεικτικές ενέργειες σε τρεις τομείς
  - Βιομηχανία
  - Παρακολούθηση /αναφορά αερίων θερμοκηπίου
  - Χρήση γης, δασοπονία και γεωργία

LIFE Περίοδος 2014-2020

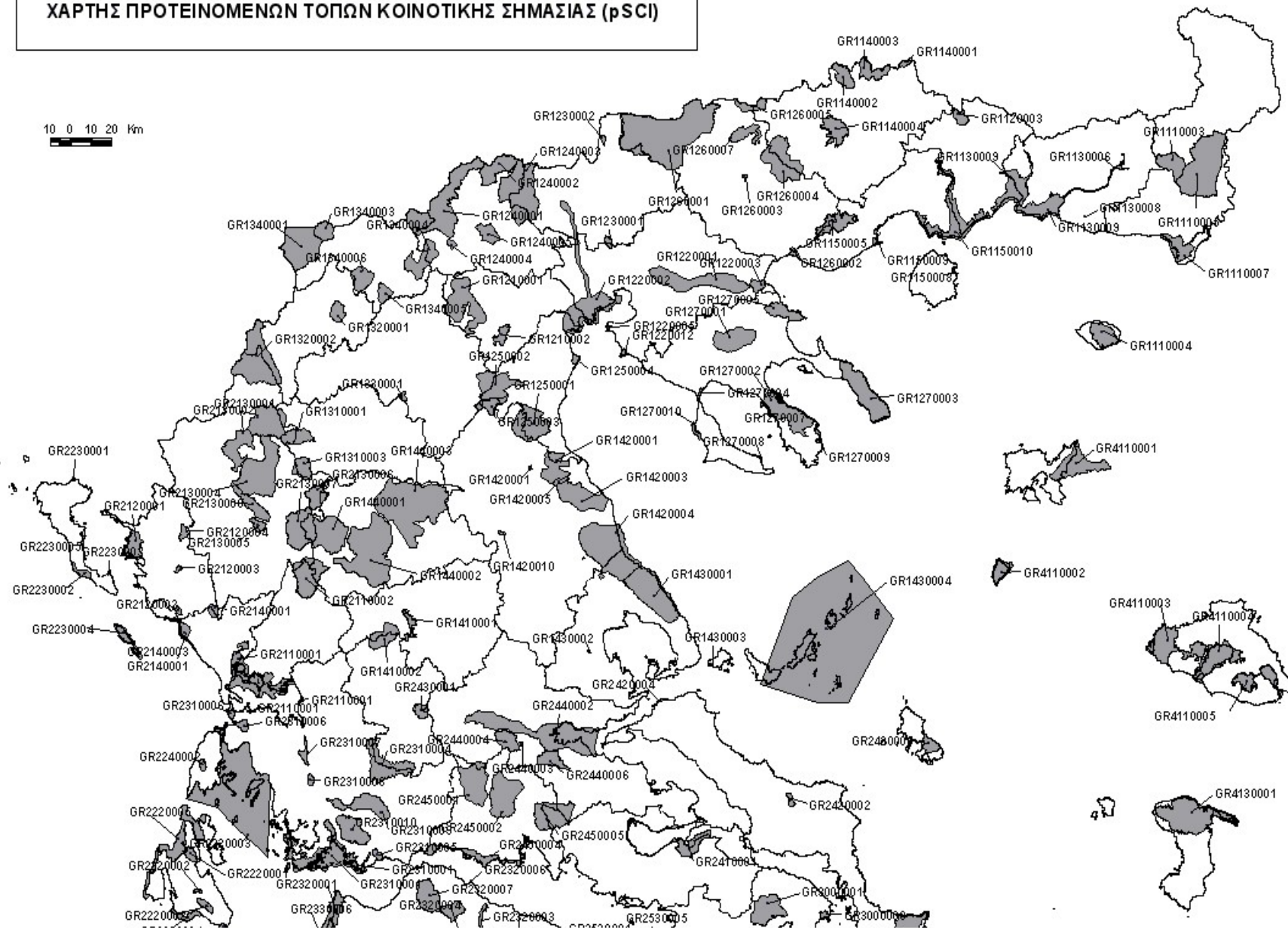
- ◎ **LIFE προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (climate change adaptation)**
  1. Προσαρμογή βασισμένη στα οικοσυστήματα
  2. Υγεία- ευεξία
  3. Προσαρμογή των ορεινών -νησιωτικών περιοχών επικεντρώνοντας στο γεωργικό τομέα
  4. Αστική προσαρμογή σχεδιασμός
  5. Αξιολόγηση τρωτότητας/ στρατηκές προσαρμογής και
  6. Ύδατα (διαχείριση πλημμυρώνμ παρακτιες περιοχές και ερημοποίηση)
- ◎ **LIFE κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.**

Ειδικό πλαίσιο χρηματοδότησης για τις περιοχές του δικτύου NATURA

- Τα πλαίσια δράσεων προτεραιότητας **Prioritised action frameworks (PAFs)**
- Στρατηγικά πολυετή εργαλεία σχεδιασμού
- Περιγράφουν και αναλύουν τα μέτρα που θεωρούνται αναγκαία για να εφαρμοστεί και να λειτουργήσει το δίκτυο **NATURA 2000** σε επίπεδο ΕΕ
- Αλλά και τις σχετικές πράσινες υποδομές
- Εξειδικεύει τις χρηματοδοτικές ανάγκες γι'αυτά τα μέτρα
- Και τα συνδέει με τα υπάρχοντα χρηματοδοτικά εργαλεία και δυνατότητες.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΟΠΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (pSCI)

10 0 10 20 Km

- Η τελική επιλογή των τόπων που προτάθηκαν από τη χώρα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγινε από κοινή ομάδα εργασίας ΥΠΕΧΩΔΕ - Υπουργείου Γεωργίας κατόπιν γνωμοδοτήσεων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων.
- Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει σήμερα **151 Ζώνες Ειδικής Προστασίας** (ΖΕΠ) και υπέβαλλε τμηματικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1996 - 2002) κατάλογο **239 προτεινόμενων Τόπων Κοινοτικής Σημασίας** (ΤΚΣ) («Εθνικός Κατάλογος»). Οι δύο κατάλογοι παρουσιάζουν μεταξύ τους επικαλύψεις όσον αφορά τις εκτάσεις τους. Μάλιστα, 31 τόποι έχουν οριστεί ταυτόχρονα ως ΖΕΠ και έχουν προταθεί και ως ΤΚΣ.
- Οι δραστηριότητες στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 ρυθμίζονται μέχρι σήμερα από την Εθνική Νομοθεσία.

Εθνικό δίκαιο

Οι Προστατευόμενες Περιοχές (ΠΠ) :

- Είναι θύλακες διαφύλαξης της βιοποικιλότητας και σπάνιων φυσικών χαρακτηριστικών**
- Ορίζονται στη βάση αναγνωρισμένων επιστημονικών κριτηρίων αλλά και πολιτικών/πολιτισμικών/γεωγραφικών χαρακτηριστικών**
- Εξίσου είναι διαχειριστέες στη βάση μίας ποικιλίας κριτηρίων**
- Στην Ελλάδα, οι ΠΠ ορίζονται από την εθνική νομοθεσία, αλλά και από το Κοινοτικό περιβαλλοντικό κεκτημένο και τις διεθνείς συμβάσεις.**

Το προστατευτέο αντικείμενο

Το προστατευτέο αντικείμενο είναι αυτό το χαρακτηριστικό μίας περιοχής, το οποίο την προκρίνει ως άξια ιδιαίτερης προστασίας και το οποίο θα αποτελέσει έπειτα το στόχο των δράσεων προστασίας και διαχείρισης.

Από τι θα μπορούσε να αποτελείται το προστατευτέο αντικείμενο ;

- *Μπορεί να είναι κάτι πολύ ειδικό ή και κάτι πολύ γενικό*
- *Θα μπορούσε να αφορά μεταξύ άλλων:*
  - *ένα συγκεκριμένο είδος – σύνολο ειδών*
  - *ένα συγκεκριμένο οικότοπο – σύνολο οικοτόπων*
  - *έναν ιδιαίτερο φυσικό σχηματισμό*
  - *ένα σύνολο οικολογικών λειτουργιών*

*Οι Προστατευόμενες Περιοχές
στην Ελλάδα*

Οι προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα προσδιορίζονται από έναν συνδυασμό της Εθνικής, Ευρωπαϊκής και Διεθνούς νομοθεσίας

Διεθνής νομοθεσία:

- **Σύμβαση Ραμσάρ**
- **Σύμβαση Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης**
- **Σύμβαση της Βαρκελώνης για τη προστασία της Μεσογείου θάλασσας από τη ρύπανση**
- **Σύμβαση της UNESCO για την προστασία της πολιτιστικής & φυσικής κληρονομιάς**
- **Σύμβαση της Βόννης για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών άγριων ζώων**
- **Σύμβαση διεθνούς εμπορίας ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας που κινδυνεύουν με εξαφάνιση (CITES)**

Κοινοτική νομοθεσία:

Οδηγία 79/409/ΕΟΚ «για την προστασία των άγριων πουλιών»

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων»

Δίκτυο NATURA

Εθνική Νομοθεσία:

Νόμος 1650/1986

«Για την προστασία του περιβάλλοντος»

Νόμος 2742/1999

«Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις»

Νόμος 3044/2001

Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας ΥΠΕΧΩΔΕ (ίδρυση 25 ΦΔ)

1619

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 60

31 Μαρτίου 2011

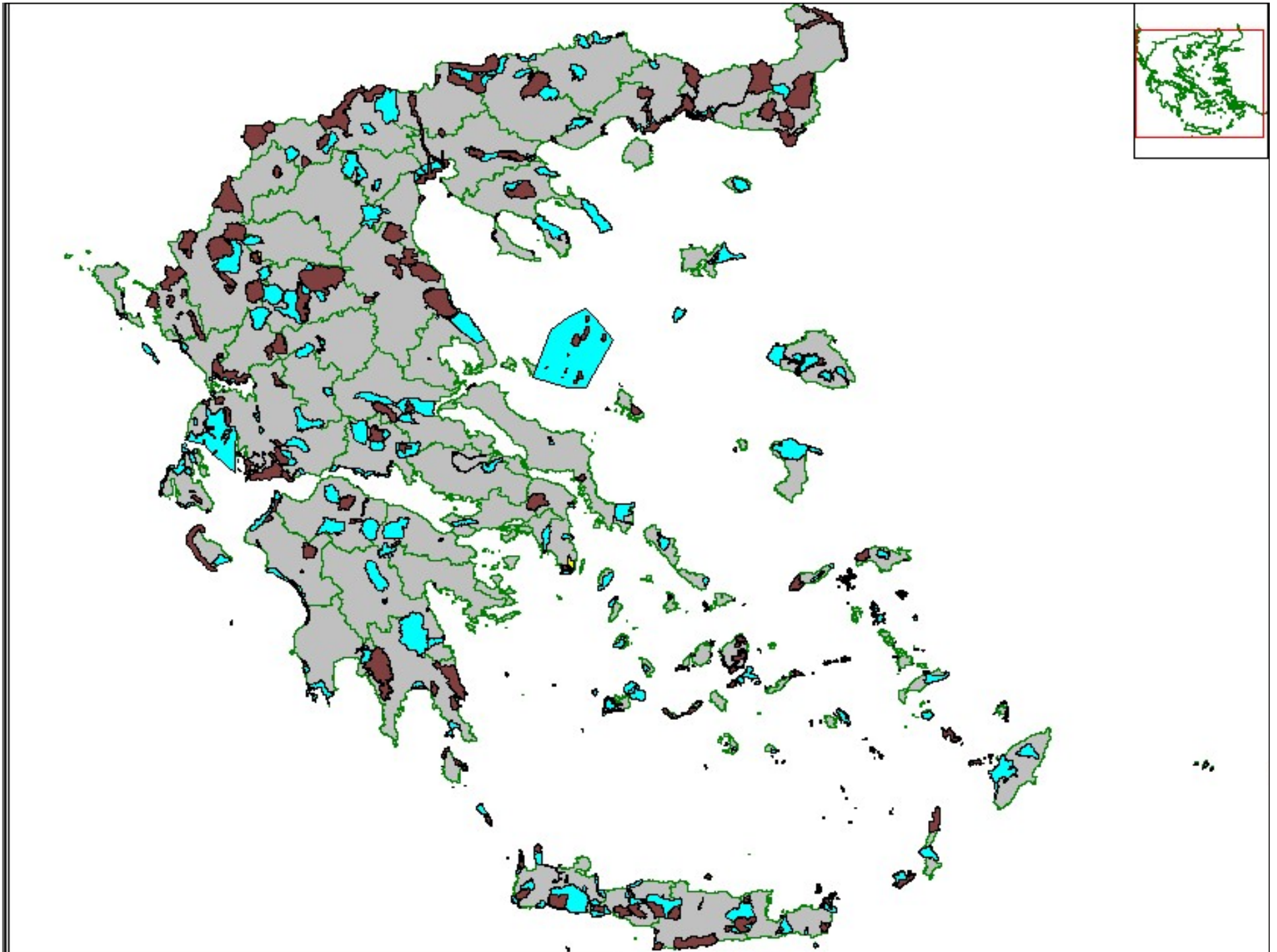
ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3937

Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ζ) Προώθηση της σημασίας της διατήρησης της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών γεωκότερα στην κοινωνία.

Άρθρο 2

Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης

---

1. Ως περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (**Strict nature reserves**)

χαρακτηρίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, ενδιαιτήματα σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν σημαίνουσα θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

Οι περιοχές αυτές υπόκεινται σε αυστηρή φύλαξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου σχεδίου διαχείρισης, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας, όπως και η εκτέλεση εργασιών που κρίνονται απολύτως αναγκαίες για τη μη αλλοίωση εκείνων των χαρακτηριστικών που διασφαλίζουν τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, ειδών ή οικοτόπων.

Περιοχές προστασίας της φύσης

2. Ως περιοχές προστασίας της φύσης (Nature reserves) χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας.

Στις περιοχές αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που μπορεί να μεταβάλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις του οικείου σχεδίου διαχείρισης, η εκτέλεση εργασιών που κρίνονται αναγκαίες για τη μη αλλοίωση εκείνων των χαρακτηριστικών που διασφαλίζουν τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, επιστημονικών ερευνών και η άσκηση ήπιων ασχολιών και δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας. Οι περιοχές προστασίας της φύσης είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης .

Φυσικά πάρκα

3. α) **Ως φυσικά πάρκα** (Natural parks) χαρακτηρίζονται χερσαίες, υδάτινες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας και ποικιλίας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών, ιδίως βιολογικών, οικολογικών, γεωλογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Τα φυσικά πάρκα διακρίνονται σε εθνικά και περιφερειακά και είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν προστατευόμενες περιοχές άλλων κατηγοριών.

β) Ο χαρακτηρισμός περιοχών ως φυσικών πάρκων αποσκοπεί στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και της βιοποικιλότητας, καθώς και στη διατήρηση της οικολογικής ποιότητας ευρύτερων περιοχών της χώρας, με παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων.

γ) Όταν το φυσικό πάρκο ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια ή δασική περιοχή ή όταν περιλαμβάνει μεγάλης σημασίας γεωτόπους, μπορεί να ονομάζεται ειδικότερα θαλάσσιο πάρκο, εθνικός ή περιφερειακός δρυμός ή γεωπάρκο, αντίστοιχα.

δ) Για την εκπλήρωση των πιο πάνω σκοπών, λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα και διεξάγονται επιστημονικές έρευνες, ώστε οι περιοχές αυτές να προστατεύονται επαρκώς τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης όσο και από ανθρώπινες ενέργειες και επεμβάσεις που προκαλούν αλλοίωση της κατάστασης διατήρησης των προστατευτέων αξιών.

3.1 Εθνικά πάρκα (National parks)

Ως εθνικά πάρκα χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης έκτασης που είτε λόγω της θέσης τους, όπως διασυνοριακές, είτε λόγω της εξέχουσας οικολογικής ή άλλης φυσικής σπουδαιότητάς τους θεωρούνται ως σημαντικές σε εθνικό επίπεδο.

3.2 Περιφερειακά πάρκα (Regional parks)

α) Ως περιφερειακά πάρκα χαρακτηρίζονται περιοχές που είτε λόγω της θέσης τους είτε λόγω της οικολογικής σπουδαιότητάς τους θεωρούνται σημαντικές σε περιφερειακό επίπεδο.

β) Ειδικά για τις περιαστικές φυσικές περιοχές που χαρακτηρίζονται ως περιφερειακά πάρκα, ως κύρια προστατευτέα αξία ορίζεται η διατήρηση του οικοσυστήματος σε ικανοποιητική κατάσταση, ώστε να παρέχει οικολογικές υπηρεσίες, όπως η βελτίωση της ποιότητας του αέρα, η ρύθμιση του κλίματος και του κύκλου νερού και η παροχή δυνατοτήτων αναψυχής στους κατοίκους των αστικών κέντρων.

Οι περιοχές αυτές είναι δυνατόν να χαρακτηρίζονται ως «ήσυχες περιοχές στην ύπαιθρο», της Οδηγίας 2002/49/ΕΚ.

γ) Στις αγροτικές περιοχές υψηλής φυσικής αξίας που χαρακτηρίζονται ως περιφερειακά πάρκα, ως κύρια προστατευτέα αξία μπορεί να ορίζεται η διατήρηση των τοπικών ποικιλιών και των αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων, καθώς και των δομικών στοιχείων του αγροτικού τοπίου, όπως φυτοφράχτες, ακαλλιέργητες λωρίδες στα όρια αγρών και νησίδες φυσικής βλάστησης.

δ) Τα περιφερειακά πάρκα μπορεί να περιλαμβάνουν οικιστικές ενότητες ως περιφερειακές ζώνες των προστατευτέων αντικειμένων, οι οποίες ορίζονται ως περιοχές οικοανάπτυξης. Στις ζώνες αυτές ενισχύεται με κίνητρα η άσκηση ήπιων και περιβαλλοντικά φιλικών ασχολιών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα η αναψυχή, ο τουρισμός φύσης, η ολοκληρωμένη ή βιολογική γεωργία, η βιολογική καλλιέργεια υδρόβιων οργανισμών, η αλιεία με σαφώς προσδιορισμένα επιλεκτικά εργαλεία, η περιβαλλοντική και πολιτιστική εκπαίδευση και η μεταποίηση τοπικών προϊόντων.